

Oponentský posudek na bakalářskou práci předloženou k obhajobě na Ústavu informačních studií a knihovnictví FF UK, Praha

Název bakalářské práce: **Obsahový průzkum historického fondu zámecké knihovny Mitrov**

Autor práce: Josefína Veselá

Tématem bakalářské práce je historický fond knihovny jihomoravského zámku Mitrov. Mitrovská knižní sbírka je již více než sedmdesát let uložena v depozitářích Knihovny Národního muzea a patří do souboru tzv. svozových knihoven. Rozsahem nevelká knižní sbírka, čítající dnes více než sedm stovek svazků, dosud unikala badatelské pozornosti.

Cílem předkládané práce se dle slov autorky měla stát základní studie charakterizující zámeckou knižní sbírku nejen po stránce tematického a jazykového složení, ale i vzhledem k datu vydání jednotlivých titulů. Diplomantka se na základě dochovaného knižního katalogu pokusila provést obsahovou analýzu zámeckého fondu a rovněž přiblížit rodinu majitele zámku a zakladatele knihovny včetně stručného popisu historie zámeckého objektu.

K předkládané práci mám několik zásadních výhrad věcného i formálního charakteru. Předně diplomantka nepíše nic bližšího o základním prameni své obsahové analýzy – knižním katalogu. Z textu není zřejmé, jaké údaje knižní soupis obsahuje ani v jaké době a kým byl vyhotoven. Zcela chybí alespoň krátký odstavec, který by stručně shrnoval dějiny knihovny. Některé podstatné informace o knihovně jsou uvedeny až v závěrečném shrnutí (např. o tom, že knihovna zůstala na zámku až do 50. let a poté byla převezena do Žďáru nad Sázavou, s. 52). Jiné údaje se liší (např. počet svazků v textu práce – 695 svazků je nižší než v databázi Provenio (784).

Dále autorka diplomové práce uvádí nepřesné či chybné údaje v souvislosti s příslušníky rodu Skene. Například důležitou roli zakladatele a budovatele knihovny přiřkla diplomantka mylně prvorozenému synovi Alfredu II. von Skene, kterého ovšem uvádí s jeho křestním jménem Ludvík (s. 12) a v úvodu o něm píše, že byl posledním známým členem rodu, který zemřel v roce 1917 (s. 7). Přitom skutečným zakladatelem a „uživitelem“ zámecké knihovny byl rytíř Louis von Skene (1851–1921), druhorozený syn velkopodnikatele a filantropa Alfreda I. Skene (1815–1887), který zdědil po otci textilní továrnu v Alexovicích u Brna. Louis zakoupil zámek Mitrov v roce 1894 spolu s manželkou Johannou hraběnkou z Firmianu (1858–1943), původem z italského Bolzana.

Diplomantka se o některých tématech rozepisuje zbytečně obsírně či bez patrné souvislosti k tématu bakalářské práce (např. v třetí kapitole detailně popisuje polohu zámku včetně odkazu na Google maps nebo vyjmenovává majitele středověkého hradu, kilometr vzdáleného od dnešního zámku, aniž by uvedla, jakou souvislost měly tyto osoby se zkoumanou knihovnou, s. 9, 10). Na druhé straně ovšem neuvádí některé důležité skutečnosti, o nichž píše ve své práci Dagmar Klimešová (vlastníci a obyvatelé zámku, zámek jako letní sídlo továrnické rodiny), anebo je uvádí databáze vlastníků knihoven (Provenio, např. exlibris, bibliografické údaje o vlastních knihoven) – oba zdroje diplomantka ovšem cituje mezi použitou literaturou. Vzhledem k tematickému a jazykovému složení zámecké knihovny by například bylo vhodné zmínit, že manželka zámeckého pána – hraběnka Johanna pocházela z italského šlechtického rodu, anebo že na zámku trávila poslední léta života také její matka, která měla uherské kořeny. Jména příslušníků skotského šlechtického rodu doporučuji nepřekládat a uvádět s plným jménem, tj. včetně římské číslice, zvláště pokud i jejich vlastní exlibris není s českým ekvivalentem a křestní jména se v rodinné linii opakují (korektní údaje viz např. databáze Provenio).

Pokud jde o obsahovou analýzu zámecké knihovny, není z textu patrné, na jakém základě si diplomantka kategorii „obor“ ve svém chronologickém přehledu tisků definovala (tabulky: s. 15–31) a proč dále v textu práce pracuje s poněkud odlišnými tematickými kategoriemi, které nově nazývá „literárními druhy“ (s. 32–51). Taktéž není zřejmé, proč jsou v rámci tematického rozboru některé obory jmenovány konkrétně (např. poezie, historie, právo, chemie), zatímco jiným (např. publicistika, vojenství, geografie) je přiřknut jen souhrnný termín – „odborné“. Navíc názvy kategorií značí někdy téma, jindy ale spíše žánr (cestopis, katalog, písně). Dále proč jsou některá periodika přiřazena do kategorie „periodika“ (např. č. 152, 156, 183), ale jiné periodicky vycházející tiskoviny nikoli (např. č. 118, 194, 159, 149, 158, 199, 160, 151). Kromě nepřiliš jasného klasifikačního schématu jsou navíc některé tituly zařazeny očividně špatně. Například výběr z beletristického díla německého spisovatele F. M. Klingera přiřazuje autorka do skupiny děl se štítkem „odborné“ (s. 24, č. 66), sebrané spisy Victora Huga řadí do „politiky“ (s. 24, č. 21) a filosofický spis *Zarathustra* do „historie“ (s. 31, č. 22). (Další tematicky nesprávně zařazené položky viz č. 112, 168, 17, 185, 153, 159, 161, 184, 86, 104). Z neznámých příčin zůstaly tři tituly bez tematického vymezení (č. 150, 160, 158), u č. 127 chybí autor i název díla (s. 35). V popisné části diplomantka podrobněji charakterizuje některé jednotliviny z knižní sbírky, aniž by bylo řečeno proč.

Formální výtky se týkají zejména bibliografických citací titulů přepsaných z knižního katalogu. Diplomantka se dopustila řady chyb při přepisu věcných názvů (zkomolení, překlepy, název ukončen v polovině slova apod.), a to nejen v případě periodik, ale i u slavných literárních děl (č. 81, č. 24, 164, 150, 117, 83, 168, 170, 157, 185, 182, 158, 153, 161, 184). Například Dostojevského dílo se v práci opakovaně objevuje jako „Die Brüder Karamsow“ (s. 20, 33, 36). Nadto u publikací diplomantka neuvádí vydavatelské údaje (místo vydání, tiskaře ani nakladatele), které jinak tvoří standardní součást bibliografického záznamu.

Na druhou stranu kladně hodnotím vcelku nepatrný výskyt překlepů v textu i využití cizojazyčných zdrojů.

V závěrečné části hodnocení bych ráda zmínila, že podobné průzkumy historických fondů kladou na badatele zvýšené nároky. A proto i přesto, že diplomantka ve svých závěrech nedospěla k hlubší syntéze, oceňuji její snahu přiblížit jednu z mnoha menších zámeckých knihoven, která dosud nebyla prozkoumána. Bohužel pochybení ohledně zakladatelů knihovny, nedostatečné seznámení s historickými a kulturními reáliemi i nejasná a v některých případech dokonce mylná tematická klasifikace titulů sehrály důležitou roli při vyhodnocení a interpretaci výsledků obsahové a jazykové analýzy fondu. Jak jinak si například vysvětlit autorčino konstatování ohledně výskytu italských knih, který prý plynul z toho „že Itálie byla častým cílem šlechtických cest do zahraničí“ (s. 31). Přitom zastoupení italské literatury v zámecké sbírce souviselo s největší pravděpodobností s italskými kořeny manželky zakladatele knihovny. Anebo naopak autorčino přehlédnutí souboru přinejmenším dvaceti publikací vážících se k Johannu Wolfgangu Goethemu, který svědčí o intenzivním zájmu některého z majitelů knihovny o literární dílo tohoto německého básníka a spisovatele.

Vzhledem k výše zmíněnému doporučuji práci k obhajobě pouze podmíněčně s tím, že diplomantka se bude moci během ústní obhajoby k vytčeným nedostatkům vyjádřit a svou práci navzdory negativnímu posudku úspěšně obhájit.

Aspekt práce	Vysvětlení	Bodové hodnocení
metodologie a věcné zpracování tématu	<i>hodnotí se zvládnutí obsahové (věcné) stránky práce, splnění zadaného úkolu, využití výzkumných metod apod.</i>	14 bodů
přínos	<i>hodnotí tvůrčí zpracování tématu</i>	10 bodů
citování, korektnost citování, využití inf. zdrojů	<i>hodnotí se zejména využití odkazů a pramenů v textu, korektnost citování; hodnotí se využití cizojazyčných pramenů; v případě plagiátů je student vyřazen ze studia bez další obhajoby)</i>	10 bodů
slohové zpracování	<i>hodnotí se čtivost textu, skladba vět, odborný styl vyjadřování, rozsah práce</i>	12 bodů
gramatika textu	<i>hodnotí se gramatická úroveň práce, hrubky, čárky ve větách apod.</i>	4 bodů
CELKEM		50 bodů

V Praze dne 24. srpna 2019.

PhDr. Veronika Sladká